

Zaman Gazetesi

10 Haziran 2014

Herkül Millas

Türkiye'de kutuplaşma var diye sitemde bulunanlar kutuplaşmayı da besliyor.

Bana hakaret ediliyor, masumiyet karinesine saygılı değiller diye şikayet edenler; aynı anda beğenmediklerine hakaretler yağdırıp sevmediklerini peşin suçlu ilan ediyorlar. Kutuplaşma tam da böyle bir şeydir: Karşı tarafı eleştirip kendi eksiğini görmeme durumu. Bunu bildiğim için, acaba fark etmeden ben de kör bir taraf mı oldum diye hep kendimi yoklarım. Tutarlılığımızı test etmenin birkaç yolu var, biri de güvendiğimiz insanların ne yaptığına bakmaktır. Ama

kutuplaşma artık bunu da engelliyor: en yakınlarımız –hepsi değil- öteki kutupta kalmış!

Yıllarca yakınım ve fikir arkadaşım saydığım birinin ruh halimi hiç anlamadan ve empati yapmadan -hem de söylediklerinden kesin emin olarak- beni yermesidir kutuplaşma. Sözüm gençlik yıllarımdan bugüne dost bildiğim Halil Berktaş'a. Yeni Şafak gazetesindeki röportajında (2 Haziran) AKP'ye muhalefet edenler hakkında söyledikleri kısaca şu: Muhalifler AKP'ye ve Erdoğan'a nefret besleyenlerdir; AKP düşmanlığı hem Gezi olaylarını hem de 17 Aralık "hikâyesini" doğurmuştur; bu "karşıtlar" demokrasiye inanmıyor, halkı hor görüyor, askerî darbe özlüyor, şiddet uyguluyor; böylece bir kutuplaşma yaşıyoruz; Türkiye'nin geleceğini düşünmüyorlar; "vicdanları yok"; bu "devirmeci muhalefet" "nefret söylemi, küfür ve hakareti fütursuzca" kullanıyor; "polisle çatışarak devrimciliklerini ispatlamak istiyorlar"; "demokratik hak aramıyorlar, eylem için eylem peşindeler"; "içi öfke ve nefret dolu bir gençlik kesimi var"; bu protestocuların "hiçbir tasavvurları, vizyonları yok"; tek istedikleri "Erdoğan'ı siyasetten uzaklaştırmak"; AKP "iç ve dış kuşatma altında"; "ne olursa olsun bir bahane bulalım da sokağa çıkalım, ateşler yakalım, polisle çatışalım diyen bir kesim var". Kendisi ise "bir sosyal bilimci olarak olaya nesnel" yaklaşmış.

Bütün bunlar doğru olsa bile, AKP'ye sağlıklı ve haklı eleştirilerde bulunandan neden söz edilmez? Hiç yok mu böylesi? Başka bir "kesim" yok mu? Muhalifler neden yalnız böylesine hasta, kompleksli, kindar, demokrasi karşıtı, halk düşmanı, vicdansız gösterilir? Bu söylemde var olması gereken aydın şüpheciliği neden yok? Yeni Şafak'ta yayımlanan röportajda bu konuda sessizlik var; yani "muhalifler" bir torbanın içine atılmış, hepsi kötü. Artık muhalif olmak riskli: çünkü eleştirileriyle bütün o kötülükleri kabullenir gibi oluyor. Ama daha kötüsü röportajın sansürlenmiş –kısaltılmış– olması. Yazarın sitesindeki orijinal metin farklı! Orada kendisinin de AKP ve başbakanı neleri beğenmediğini okuyoruz. Şöyle:

Taksim'deki AVM projesi "yanlış"; polis çok aşırı şiddet kullanmıştı; H. Berktaş da üçüncü havalimanına ve üçüncü köprüye "galiba"(!) karşıdır; son zamanlarda Batı ve Avrupa ile ilişkilerin soğumuş olması yanlıştır; başbakanın zaman zaman çok sertleşen tarzından hoşlanmıyor; her şeye karışmasını yanlış buluyor; cepheden inatlaşması çok ters geliyor; AVM'yi illa da yapacağız diye tutturması buna örnektir; bir heykeli "çok muktedir bir edayla yıkılma emrini vermesi yanlıştır"; insanların yaşam tarzına söylem olarak karışması, kadınların bedensel özgürlüklerine müdahale gelmesi, kürtaj ve sezaryene karışması hatalıydı; "rakı içme ayran iç" hatalıydı; "polis şiddetini es geçen ve sırf göstericilere saldıran demeci muazzam bir hataydı"; bu "büyük bir duyarsızlık örneğiydi"; Joachim Gauck'a "ne de olsa bir rahip eskisi" demek klasik Hıristiyan düşmanlığı tuzağına düşmek bakımından çok yanlıştır; Freedom House'un raporu için "başındaki Yahudi" diye tepki göstermek "klasik anti-semitizm tuzağına düşmek bakımından çok yanlıştır"; ve nihayet "kendisinin de kutuplaşma ve gerilimi artırmaya katkı yaptığını düşünüyorum".

Röportajın iki farklı yayınında birkaç sorun var. Birincisi, yazının sansürlenip, AKP eleştirilerinin gazetenin okuyucularına duyurulmaması, bana göre, etik değil. Gazete ile ilgili bir sorundur bu. Gazetenin meslekî algısıyla ilgili “münferit” bir tutum da sayılabilir: gazetenin “siyaseti” veya “misyonu”. İkincisi, yazarla ilgili: “yazının kısaltılmış şeklini şahsen görüp onayladım” demesini anlamak zor. Başbakan’a yönelttiği eleştirilerin röportajdan çıkarılması nasıl olur da yazarı rahatsız etmez? Buna da kişisel bir tercih diyelim. Yazının bu biçimde “kısaltılması”, özellikle kutuplaşmanın zirve yaptığı bir dönemde, beni rahatsız ederdi; ama herkesin benim gibi düşünmesini isteyemem. Herkes kendi standartlarını seçebilir.

Bence en önemli sorun, hasım diye gördüklerimize karşı tutumdur. Belki başkalarını değil ama beni ve tanıdığım pek çok kişiyi, yukarıda sıralanan “yanlışlar”, “hatalar” ve “tuzaklar” çok rahatsız ediyor. (Sahi, kim kuruyor bu “tuzakları”?) Polisin aşırı şiddetinden, kötü Batı ilişkilerine; iç ve dış “düşmanlara” karşı sert söylemden, özel hayata ve sanata karışmalar belki birilerini rahatsız etmeyebilir –haklarıdır– ama başkalarını çok rahatsız edebilir. Bu rahatsızlıkları anlamamak, hor görmek, keyfi psikolojik sözde tahlillerle küçümsemek, hasmın içindeki kin ve nefretle açıklamak hiç de demokratik bir tutum değil. Egemen güçlere karşı eleştirel yaklaşım aşırı görülebilir ama bunu böyle söylemek varken, muhalefet edeni darbeci, vicdansız, demokrasi karşıtı, iç ve dış kuşatmanın ajanı göstermek kutuplaşma yaratır. Söz bir araçtan silaha dönüşür, anlamsızlaşır, toplumsal iletişim kopar.

Dikkat ederseniz 17 Aralık “hikâ-yesine” değinmedim bile. Bütün öteki “yanlışlar” benim için yeterince kaygı vericidir. Çünkü hepsi aynı yöne bakıyor. “Hatalar” aynı yönde ise artık “eğilimlerden” söz etmeye başlarız. Biri bu eğilimleri görmekle beraber, bugüne kadar atılan olumlu adımları göz önüne alarak hükümete desteğini sürdürebilir. Böyle davranması anayasal hakkıdır. Ama, birileri de hataları ciddiye alıp bunları öne çıkarabilir, vurgulayabilir, sürekli hatırlatabilir. Bu da her demokratik rejimde haktır. Toplantı ve gösteri, ifade özgürlüğü de öyle. Böyleleri hain sayılmamalı.

Yani genelleştirmelerle kalıp yargılar oluşturmamalıyım. Yarın birbirimizin elini sıkabilelim. Eskiden peşine düştüğümüz görüşlerin zamanla kof çıktığını akıldan çıkarmayalım.